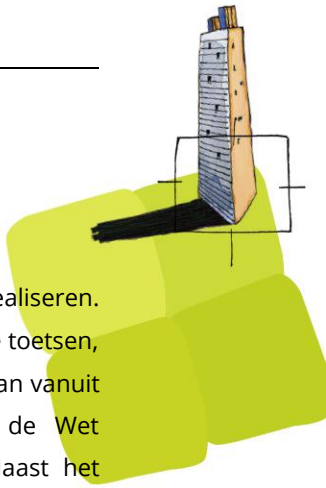
BügelHajema
Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets woningbouw Slagharen-Noord

projectnummer: P001513

Onderwerp: Beknopte natuurtoets woningbouw Slagharen-Noord
Datum: 23-12-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer is van plan in het noordwesten van Slagharen een nieuwe woonwijk te realiseren. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een natuurtoets uitgevoerd. Het doel van deze natuurtoets is ook om na te gaan of het plan vanuit ecologisch oogpunt uitvoerbaar is of dat aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)[1] of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 1 december 2022 bezocht door een ecoloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren bewolkt, droog, circa 5˚C en er stond een zwakke wind.

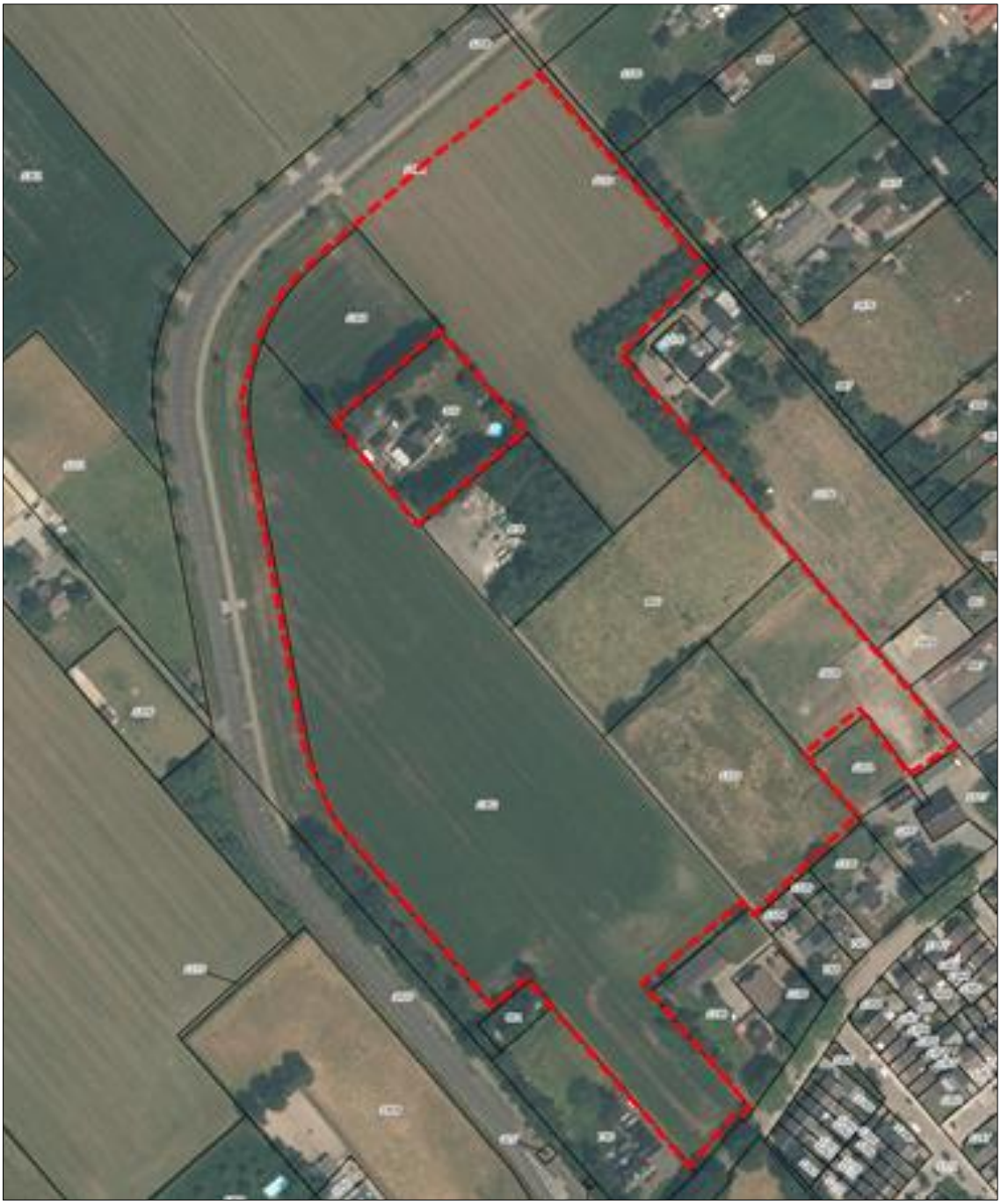
PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied bevat een aantal percelen in het noordwesten van Slagharen (zie figuur 1). De percelen zijn kadastraal bekend als sectie V met de nummers 1362, 1103, 860, 978, 1359, een deel van 1571 en 1528. Het plangebied wordt grofweg begrensd door de Weverijweg, Witmanweg en Herenstraat.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit agrarische grond(grasland) en paardenweide. Een van de percelen (nummer 978) is deels verhard, met een houtsingel eromheen. Hier waren tijdens het veldbezoek bouwmaterialen opgeslagen. Tussen percelen 860 en 1103 en ten noorden hiervan is ook een houtsingel aanwezig. Door het plangebied, tussen de percelen 1359/978 en 1571, loopt een sloot. Bebouwing ontbreekt. Het plangebied omsluit een erf met bebouwing.

[1] De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP
Utrechtseweg 7, 3811 NA Amersfoort **T** 033 465 65 45
E info@bugelhajema.nl **W** www.bugelhajema.nl
Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

Figuur 1. Locatie van het plangebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl

Figuur 1 t/m 6. Impressie van het plangebied op 1 december 2022; percelen 1103, 860 en 1528.

Foto's 7 t/m 10 Impressie van het plangebied op 1 december 2022; percelen 1362 (zuidzijde) en 978

In het plangebied zullen circa 110 woningen worden gebouwd. Hierbij wordt vegetatie verwijderd en wordt grond vergraven. De houtsingels rondom perceel 978 en in perceel 1571 worden ingepast. De houtsingel tussen perceel 860 en 1103 kan waarschijnlijk niet worden behouden. De watergang langs de noordwest- en zuidzijde van het plangebied blijft behouden.

Foto 11 t/m 14. Impressie van het plangebied op 1 december 2022; percelen1359 en 1571

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikelen 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikelen 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikelen 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in artikel 3.10, eerste lid Wnb.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Databank Flora en Fauna[2] (NDFF) op 30 november 2022 blijkt dat in de directe omgeving (0–1 km) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren en amfibieën.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit paardenweide en agrarisch gebruikt grasland. Hierin zijn tijdens het veldbezoek algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, gestreepte witbol en ridderzuring aangetroffen. Langs de sloten groeit pitrus en riet. Deze soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden.
Opgaande beplanting in het plangebied bestaat uit soorten als berken, zomereiken en populieren. Beschermde plantensoorten zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied (NDFF). Gezien de terreingesteldheid en voedselrijkdom zijn beschermde plantensoorten ook niet in het plangebied te verwachten.

Uit de omgeving zijn een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4 uit de provinciale beleidsregels natuur) bekend die in het plangebied kunnen voorkomen. Dit zijn roek, buizerd, huismus, boomvalk, huiszwaluw en boerenzwaluw.
In het plangebied staat geen bebouwing, waardoor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van huismus, boerenzwaluw en huiszwaluw kan worden uitgesloten. In de oosthoek van perceel 978 is een relatief groot nest aangetroffen in de top van een berk (zie figuur 2). Dit nest is waarschijnlijk van een zwarte kraai, maar kan ook in gebruik zijn door boomvalk, buizerd of ransuil. In het plangebied zijn verder geen grotere nesten aangetroffen die van vogels uit categorie 1 t/m 4 kunnen zijn. De soorten uit categorie 5 die kunnen broeden in de grotere houtsingels in het plangebied zijn boomkruiper, boomklever en grote bonte specht. In de smallere houtsingel tussen percelen 860 en 1130 worden geen nesten van deze soorten verwacht. Soorten van categorie 5 zijn voldoende flexibel om zich elders te vestigen.
Boven het plangebied vloog ook een roepende buizerd. Ook zijn foeragerende roeken waargenomen tijdens het veldbezoek. Het plangebied vormt door de inrichting geschikt foerageergebied voor deze vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten.

[2] De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

In de bosschages in het plangebied kunnen ook soorten als merel en houtduif broeden. Weidevogels worden gezien de verstorende werking van omringende wegen en erven niet broedend verwacht. In de sloten langs de rondweg kan een soort als wilde eend of meerkoet broeden. De nesten van deze soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Figuur 2. Plek van potentieel jaarrond beschermd nest (groene ster).

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan hierdoor worden uitgesloten. In de mogelijk te kappen bomen in de houtsingel tussen perceel 860 en perceel 1130 zijn geen holtes, scheuren of spleten aangetroffen die toegankelijk zijn voor boombewonende vleermuizen. In de overige te behouden bomen kunnen wel holtes, scheuren of spleten aanwezig zijn. Het plangebied kan daarnaast onderdeel vormen van het foerageergebied van gewone dwergvleermuis, die uit de directe omgeving van het plangebied bekend is (NDFF). Ook soorten als laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis kunnen foerageren in het plangebied, omdat deze soorten eveneens in open en halfopen gebieden foerageren. In het plangebied zijn geen groenstroken of brede watergangen

aanwezig die een onderdeel vormen van een doorgaande structuur die dienst kunnen doen als essentiële vliegroute.

De randen van de graslanden en de bosschages in het plangebied vormen geschikt leefgebied voor een aantal algemene grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten rosse woelmuis, bosmuis (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de directe omgeving van het plangebied is de aanwezigheid van de niet-vrijgestelde eekhoorn, egel en steenmarter bekend (NDFF). In de bomen in het plangebied zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen. Het plangebied is ook geen optimaal leefgebied voor eekhoorn, door de geïsoleerde ligging van de bosschages tussen intensief beheerde open graslanden. In de bredere houtsingels langs percelen 978 en 1571 kunnen wel verblijfplaatsen van egel en steenmarter aanwezig zijn. Hier liggen bladerhopen en opgeslagen materialen. Ook de smallere houtsingel tussen percelen 860 en 1103 is geschikt als verblijfplaats voor egel (overwinteringsplek) door de aanwezigheid van bladerhopen. Deze houtwal is niet geschikt als verblijfplaats voor steenmarter vanwege de afwezigheid van houtstapels, stenenhopen of andere beschutte plekken. Steenmarter kan ook foerageren in het plangebied. De aanwezigheid van kleine marterachtigen, zoals wezel of hermelijn is niet bekend uit de omgeving (NDFF). De beide bredere houtsingels en de smallere houtsingel zijn echter wel geschikt als verblijfplaats voor deze soorten. Hier kunnen namelijk wel holletjes van bijvoorbeeld konijnen aanwezig zijn.

De sloot in het plangebied vormt geschikt voortplantingsbiotoop voor enkele algemene amfibiesoorten, zoals de uit de omgeving bekende bruine kikker (NDFF). Ook kleine watersalamander en gewone pad kunnen zich hierin voortplanten. Voor deze soorten geldt in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Niet–vrijgestelde amfibiesoorten zijn door het ontbreken van geschikt biotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) niet te verwachten in het plangebied.

Overige beschermde soorten uit de soortengroepen vissen, reptielen en ongewervelden zijn in de directe omgeving niet bekend (NDFF). Het plangebied biedt deze soortengroepen ook geen geschikt leefgebied. Hierdoor kan de aanwezigheid van beschermde vissen, reptielen en ongewervelden worden uitgesloten.

TOETSING

De plannen hebben geen negatief effect op beschermde plantensoorten. Als gevolg van de bouw van 110 woningen gaan geen jaarrond beschermde nesten van categorie 1 t/m 4 verloren. Wel kan het foerageergebied rond het potentiele nest van buizerd, ransuil of boomvalk dusdanig worden aangetast en het nest dusdanig worden verstoord, dat de nestplaats wordt verlaten. Daarom is nader onderzoek nodig om te bepalen of het nest in gebruik is door buizerd, boomvalk of ransuil. Voor roek geldt dat het plangebied geen essentieel foerageergebied zal vormen, doordat deze soort niet binnen het plangebied broedt en doordat in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief foerageergebied voorhanden is.
De te verwachten soorten uit categorie 5, die in de twee bredere houtsingels in het plangebied kunnen broeden, zijn voldoende flexibel zich elders te vestigen. Het gaat om algemene en weinig verstoringsgevoelige soorten die regelmatig in bebouwd gebied broeden. Direct om het plangebied is in ruime mate geschikt broedbiotoop aanwezig.

Het vernietigen van in gebruik zijnde nesten van vogels zonder jaarrond beschermd nest is ook bij wet verboden. Dit kan worden voorkomen door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De meeste vogels broeden tussen half maart en half juli.

Als gevolg van de werkzaamheden gaan geen vleermuisverblijfplaatsen verloren. De te verwijderen bomen in de houtsingel tussen perceel 860 en perceel 1130 zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied zal naar verwachting na de bouw van woningen niet ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die ook in bebouwd gebied foerageren. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied treden niet op.

Bij het verwijderen van de houtsingel tussen percelen 860 en 1130 kunnen verblijfplaatsen van egel en kleine marters (wezel en hermelijn) verloren gaan. Nader onderzoek naar egel en kleine marterachtigen is nodig om aan te tonen of deze soorten in het plangebied voorkomen. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van steenmarter kunnen worden uitgesloten, mits er geen werkzaamheden aan de bredere houtsingels (rondom perceel 978 en in perceel 1571) plaatsvinden. Het grasland vormt marginaal geschikt foerageergebied voor steenmarter en kleine marterachtigen, in de omgeving is voldoende alternatief en hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Ook blijft hoogwaardig foerageergebied in de bredere houtsingels bestaan.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen tot slot enkele verblijfplaatsen van algemene amfibie- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Overijssel. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wet natuurbescherming en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wet natuurbescherming (Wnb) is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor de provincie Overijssel uitgewerkt in de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (geconsolideerd 21 juni 2022).

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt op circa 11 km ten noorden van dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Dit het Vecht- en Beneden-Reggegebied. Ten zuidwesten van het plangebied ligt op circa 3 km afstand een NNN-gebied.

TOETSING

Het plangebied ligt op ruime afstand van het Natura 2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten door externe werking mogelijk. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de grote afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de aanleg- en gebruiksfase. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd waaruit blijkt of tijdens de aanleg- en gebruiksfase al dan niet sprake is van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/ja in stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten van Natura 2000-gebieden.

Het NNN in Overijssel kent geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m^2 en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

Het plangebied ligt buiten de bebouwde komt. De houtsingel rondom perceel 978 en de houtsingel ten noorden daarvan hebben beide een oppervlakte groter dan 1.000 m^2 en vallen daardoor onder de beschermde houtopstanden, maar deze worden niet gekapt.

Er staan waarschijnlijk meer dan 21 bomen in de 50 m lange houtsingel tussen perceel 860 en perceel 1130, deze vallen daardoor ook onder de beschermde houtopstanden. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Overijssel is verplicht bij de kap van een houtsingel met meer dan 21 bomen of met een oppervlakte groter dan 1.000 m^2. Ook geldt dan de herplantplicht.

Conclusie

Voor dit plan is op 1 december 2022 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wet natuurbescherming (Wnb) op te baseren. Uit de toetsing komt naar voren dat als gevolg van de plannen (met name het verwijderen van de houtsingel tussen percelen 860 en 1103) mogelijk verblijfplaatsen van egel en kleine marterachtigen verloren gaan. Nader onderzoek is nodig om de aan- of afwezigheid egel en kleine marterachtigen (wezel en hermelijn) vast te stellen. Ook is het nodig nader onderzoek te doen naar boomvalk, ransuil en buizerd, om te bepalen of er een jaarrond beschermd nest van een van deze soorten aanwezig is. Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wnb nodig is.

Verder moet bij de werkzaamheden aan de houtsingels rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring. Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Negatieve effecten ten aanzien van in het kader van de Wnb beschermde Natura 2000-gebieden kunnen nog niet worden uitgesloten. Een Aerius-berekening moet uitwijzen of de stikstofdepositie al dan niet boven de 0,00 mol N/ha/ja uitkomt. Het plan is niet in strijd met het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Het doen van een kapmelding is verplicht indien er bomen worden gekapt in een houtsingel met meer dan 21 bomen of met een oppervlakte van meer dan 1.000 m^2.